

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi R.P. i K.G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu o sygn. akt I ACa 1990/24, z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 czerwca 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. akt I ACa 1990/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącym R.P. i K.G. od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną w wysokości po 2.000 (dwa tysiące) złotych za okres od 26 października 2023 r. do 17 czerwca 2026 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. akt I ACa 1990/24 nie później niż w ciągu miesiąca od dnia przekazania akt do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz R.P. oraz K.G. kwoty po 200 (dwieście) złotych uiszczone tytułem opłaty od skargi;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz R.P. oraz K.G. kwoty po 240 (dwieście czterdzieści)**

złoty wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Paweł Księżak Krzysztof Wiak Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z 10 lutego 2026 r. R.P. i K.G. (dalej: „skarżący”), reprezentowani przez pełnomocników, wnieśli skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt I ACa 1990/24.

Skarżący wnieśli o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie;
2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności, w szczególności niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy odwoławczej;
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz każdego ze skarżących sumy pieniężnej w wysokości 5000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz każdego ze skarżących kosztów zastępstwa w postępowaniu skargowym według norm przepisanych;
5. zwrócenie uiszczonej opłaty stałej od skargi na rachunek bankowy pełnomocnika skarżącego.

W uzasadnieniu skarżący wskazali, że 19 czerwca 2024 r. do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynęła apelacja pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z 26 kwietnia 2024 r. (XII C 3383/23). Akta sprawy zostały przekazane przez Sąd Okręgowy w Poznaniu do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 5 lipca 2024 r. i sprawę zarejestrowano pod sygn. akt I ACa 1990/24. Od chwili wpływu akt do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, przez okres przekraczający rok, nie podjęto żadnych czynności merytorycznych mających na celu nadanie sprawie dalszego biegu. Odpis apelacji doręczono pełnomocnikom skarżących dopiero 29

lipca 2025 r. Do dnia wniesienia niniejszej skargi nie wyznaczono terminu rozprawy celem rozpoznania apelacji.

W dalszej części skargi podniesiono, że skarżący zmuszeni są oczekiwać na rozpoznanie apelacji przez okres wynoszący ponad rok i siedem miesięcy, w trakcie którego nie podjęto żadnych czynności merytorycznych, ani nie wyznaczono terminu rozprawy. Mając na względzie długość zwłoki, jej rażący charakter oraz doznane skutki dla strony powodowej, skarżący uznali zasądzenie kwoty 5000 zł za adekwatne i proporcjonalne zadośćuczynienie za doznaną krzywdę. Kwota ta mieści się w granicach określonych w art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) i w okolicznościach niniejszej sprawy jest kwotą adekwatną, ponieważ sprawa miała istotne znaczenie dla skarżących, którzy swoją postawą nie przyczynili się w żaden sposób do wydłużenia czasu trwania postępowania.

Odpowiedź na powyższą skargę wniósł Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. W piśmie z 4 maja 2026 r. wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu swojego stanowiska Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu podniósł, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 5 lipca 2024 r. Następnie 16 lipca 2024 r. wylosowany został sędzia sprawozdawca. Dnia 22 lipca 2025 r. pełnomocnikom skarżących doręczono odpis apelacji, a 14 sierpnia 2025 r. wpłynęła odpowiedź na apelację. Jednocześnie Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu zaznaczył, że pełnomocnik skarżących przesłał jedynie pierwszą stronę pisma procesowego i z tego względu zarządzeniem z 10 października 2025 r. został wezwany do uzupełnienia braków, poprzez przesłanie kompletnego pisma. Brak został uzupełniony 24 października 2025 r., przy czym okazało się, że odpowiedź skarżących na apelację zawiera istotną modyfikację żądania pozwu. W związku z tym 2 grudnia 2025 r. wpłynęło pismo procesowe pozwanych, w którym ustosunkowali się do odpowiedzi na apelację. W okresie od 22 października 2025 r. do 19 grudnia 2025 r. akta sprawy znajdowały się w Sądzie Najwyższym w związku ze skargą skarżących, która została odrzucona postanowieniem z 11

grudnia 2025 r. (I NSP 492/25), bowiem pełnomocnik skarżących nie uzupełnił braków formalnych skargi w terminie.

W dalszej części uzasadnienia Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wskazał, że obciążenie pracą sędziów orzekających w I Wydziale Cywilnym i Własności Intelektualnej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu jest bardzo wysokie. Cały czas odnotowuje się gwałtowny wzrost wpływu spraw apelacyjnych, w szczególności spraw dotyczących kredytów frankowych. W 2022 r. do I Wydziału Cywilnego i Własności Intelektualnej Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wpłynęło 1877 spraw ACa, w 2023 r. było to już 3415 spraw, po czym w 2024 r. wpłynęło ich 3844, a w 2025 r. aż 4551 spraw.

Co więcej, z dniem 1 lipca 2020 r. I Wydział Cywilny Sądu Apelacyjnego w Poznaniu rozszerzył swoją działalność o sprawy z zakresu własności intelektualnej i w ten sposób powstał I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej, jako jeden z dwóch odwoławczych wydziałów specjalistycznych w Polsce, w którym rozpoznawane są sprawy odwoławcze z zakresu własności intelektualnej. Ta zmiana istotnie wpłynęła na wzrost skomplikowanych i wielowątkowych spraw z zakresu własności intelektualnej. Obecnie na 21 etatów sędziowskich liczba nieobsadzonych stanowisk w wydziale wynosi 6. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że w referacie sędziego sprawozdawcy znajduje się aktualnie ponad 600 spraw.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wskazał również, że w sprawie skarżących nie może zapaść wyrok na posiedzeniu niejawnym, bowiem pozwani wnieśli o rozpoznanie apelacji na rozprawie. Dodał też, że ich sprawa nie należy do kategorii pilnych, co umożliwiłoby wyznaczenie terminu rozprawy poza kolejnością wpływu. Ponadto sędzia sprawozdawca przeszedł w stan spoczynku i w sprawach z jego referatu są sukcesywnie losowani nowi sędziowie sprawozdawcy według kolejności wpływu spraw do sądu. W sprawie I ACa 1990/24 planowane jest wydanie zarządzenia w sprawie terminu rozprawy na przełomie II kwartału 2026 r. na termin w III kwartale 2026 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Pomimo że ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż stan taki będzie miał zasadniczo miejsce w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). Jednocześnie trzeba jednak zaznaczyć, że w zakresie oceny wystąpienia przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania, w tym również podejmowane w trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

W niniejszej sprawie od wpłynięcia apelacji wraz z aktami do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu minęło ponad 23 miesiące. Jednocześnie przez ponad 12 miesięcy sąd II instancji nie podjął żadnych kroków, mających na celu nadanie sprawie odpowiedniego biegu. Pierwsza czynność techniczna (tj. doręczenie skarżącemu odpisu apelacji) miała miejsce po ponad roku, licząc od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. Okoliczność w postaci wskazanej bezczynności sądu uznać należy zatem za wystarczającą dla uznania, że w sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania. Oceny tej nie zmienia zasygnalizowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego sposób zachowania skarżących – wiążący się z

koniecznością wzywania ich do uzupełniania braków formalnych, zmianą żądania zawartego w pozwie oraz wniesieniem skargi na przewlekłość postępowania i konieczności wypożyczenia akt sprawy o sygn. I ACa 1990/24 do Sądu Najwyższego. Pomimo że okoliczności te w sposób obiektywny wpłynęły na czas oczekiwania na merytoryczne rozpoznanie apelacji, już w chwili ich wystąpienia we wskazanej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania.

Odnosząc się do argumentacji podniesionej w odpowiedzi na skargę, Sąd Najwyższy wskazuje też, że duży wpływ spraw, jak również problemy organizacyjne i kadrowe nie mogą mieć zasadniczo znaczenia dla rozpoznawania spraw w rozsądnym terminie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 25 maja 2023 r., I NSP 12/23) i okoliczność ta nie zwalnia państwa z odpowiedzialności z tytułu przewlekłości postępowania. Jak słusznie przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 6 września 2023 r. (I NSP 119/23), „[o]bciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej”. Dla oceny zasadności skargi na przewlekłość postępowania sądowego istotne znaczenie ma bowiem nie tylko czas trwania postępowania, ale przede wszystkim terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2023 r., I NSP 113/23).

Okoliczność, że Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu obiektywnie nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi mu zapewnienie odpowiednich warunków dla sprawnego rozpoznawania bardzo dużej ilości spraw zawisłych przed tym sądem, przekłada się na brak zawinienia po jego stronie z tytułu zaistniałej przewlekłości postępowania. W niniejszej sprawie nie stwierdzono również przesłanek świadczących o odpowiedzialności sędziego sprawozdawcy z powyższego tytułu. Wskazane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu obciążenia orzecznicze mają charakter obiektywny, przekładający się na ocenę organizacji sądownictwa jako takiej. Jednakże, jak wskazano powyżej, sam duży napływ spraw, przekształcenia organizacyjne czy też ograniczona ilość sędziów

mogących je rozpoznać, nie mogą usprawiedliwiać przewlekłości postępowania i tym samym wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie (np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 kwietnia 2023 r., I NSP 47/23 i 29 sierpnia 2023 r., I NSP 139/23).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Skarżący wnioskowali o wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu polecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności, w szczególności niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy odwoławczej. Biorąc pod uwagę stanowisko Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, zgodnie z którym planowane jest wydanie zarządzenia w sprawie terminu rozprawy na przełomie II kwartału 2026 r. na termin w III kwartale 2026 r., Sąd Najwyższy uznał za zasadne zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej w terminie miesiąca od daty zwrotu akt.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie jej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżących. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19 i 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżący wnioskowali o przyznanie im sumy pieniężnej w kwocie po 5000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter sprawy oraz wielkość zwłoki w

podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. Sąd Najwyższy uwzględnił w tym kontekście również okoliczności związane z czasem koniecznym na uzupełnienie przez skarżących braków formalnych odpowiedzi na apelację, ustosunkowanie się przez pozwanych do odpowiedzi na apelację, zawierającą zmianę żądania pozwu, jak również okres przekazania akt głównych sprawy do Sądu Najwyższego w związku ze złożoną uprzednio skargą na przewlekłość postępowania. Warto też zaznaczyć, że skarżący nie uzasadnili zasadniczo z jakich względów żądają sumy pieniężnej we wskazanej wysokości, ograniczając się do stwierdzenia, iż sprawa ma dla nich istotne znaczenie, a oni sami nie przyczynili się do wydłużenia czasu postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota po 2000 zł rekompensuje skarżącym zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania za okres od 26 października 2023 r. do 17 czerwca 2026 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2-4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Z.G.

[r.g.]

Paweł Księżak

Krzysztof Wiak

Mirosław Sadowski